

Kunskap, tillgänglighet och en stödjande organisation

Resultat i sammandrag från kartläggning av kommuners arbete med föräldraskapsstöd.

MYNDIGHETEN FÖR
FAMILJERÄTT OCH
FÖRÄLDRASKAPSSTÖD

KONTAKT

08-545 556 80

foraldraskapsstod@mfof.se

Växeln är öppen vardagar 9.00–15.00

www.mfof.se

Hur arbetar kommuner av olika storlek och i olika delar av landet för att ge föräldraskapsstöd?

Kartläggningen visar att variationen är stor och att fokus ofta ligger på att öka tillgängligheten till stöd.

Flera kommuner riktar sig främst till föräldrar med barn i förskole- och grundskoleåldern där det finns fler naturliga kontaktytor med föräldrarna. Mer övergripande finns behov av att både definiera och organisera arbetet samt att utveckla en systematik i sättet att hålla sig uppdaterad och hämta in nya kunskaper. En utmaning är att arbetet ofta är personberoende, vilket är sårbart inte minst i mindre kommuner som kan behöva samverka inom regionen. Att ha särskilt ansvariga personer samt ett perspektiv som täcker flera förvaltningar anges som framgångsfaktorer.

Här presenteras huvudsakliga resultat från kartläggningen. För fullständiga resonemang hänvisar vi till rapporten som finns tillgänglig i sin helhet på www.mfof.se.

1. SÄTTET ATT ARBETA

Hur ser det vardagliga arbetet ut inom föräldraskapsstöd? Vad är kännetecknande? Här är några framträdande mönster från kartläggningen.

Alla vill öka tillgängligheten. Samtliga kommuner som deltagit i kartläggningen arbetar aktivt för att förbättra tillgängligheten av föräldraskapsstödet, men det finns en utmaning i att få föräldrar att faktiskt ta del av det.

Arbetet är ofta personbundet. Arbetet bygger ofta på att enskilda tjänstepersoner tar initiativ. Kommunerna uttrycker behov av mer stöd från nationellt eller regionalt håll och önskar kunskapshöjande vägledning.

Mindre kommuner söker regional samverkan. En utmaning i mindre kommuner är att etablera tillräckligt stora arbetsgrupper för att kunna avvara personal som kan hålla i utbildningar. En lösning på detta har varit att samverka med närliggande kommuner för att kunna erbjuda fler föräldrar ett målgruppsanpassat stödprogram.

Organiserat under socialförvaltningen. Arbetet med universellt föräldraskapsstöd är ofta placerat organisatoriskt under socialförvaltningen. Men hos flera kommuner är det separerat från det riktade stödet och erbjuds istället genom skolan, familjecentralerna eller öppenvården, vilket flera ser som en fördel då skolan har fler naturliga kontaktytor till föräldrar och man lättare undviker stigmatisering.

2. FOKUSOMRÅDEN

Vad är viktigast i arbetet med föräldraskapsstöd? Hur väljer kommunerna att prioritera sina resurser? Med stora variationer mellan kommuner finns olika svar på den frågan, men två områden där gemensamma upplevelser delades är följande.

Stöd till föräldrar med barn i förskole- och grundskoleåldern. Ett val, eller ett resultat av olika många kontaktytor? En möjlig förklaring är att det under gymnasietiden är mindre vanligt med föräldramöten, som är ett naturligt sätt att komma i kontakt med föräldrarna.

Nationella strategins målområden. Arbetet är idag främst inriktat på målområdena "ett tillgängligt stöd" och "en stödjande organisation" från den nationella strategin. I lägre utsträckning finns ett aktivt arbete kring "ett kunskapsbaserat arbetssätt".

3. FRAMGÅNGSFAKTORER

Vad kännetecknar de kommuner som upplever att de lyckats bra i sitt arbete med föräldraskapsstöd?

Dedikerade resurser. Särskilt ansvariga personer som har avsatt tid för att arbeta med samordning ses som en viktig faktor för framgångsrikt föräldraskapsstöd. Likaså en sammanställd handlingsplan eller ett styrdokument som tydliggör riktningen. Föräldraskapsstöd som finansieras med ordinarie budget skapar långsiktighet i verksamheten.

En stödjande organisation och helhetsperspektiv. Hälften av de intervjuade kommunerna upplever att föräldraskapsstödet är organiserat på ett sätt som stödjer arbetet. Lika många anger att de har en förvaltningsövergripande samverkanstruktur. Helhetsperspektiv där stuprör mellan förvaltningar undviks när fler, både när det gäller universellt och riktat föräldraskapsstöd.

4. BEHOV

Vilka behov uttrycker kommunerna när det handlar om att utveckla arbetet? Även här finns stora skillnader utgående från de olika förutsättningarna hos kommunerna som deltog i kartläggningen, men generellt kan följande områden identifieras.

En tydlig kedja av ansvariga aktörer på lokal, regional och nationell nivå. Detta inkluderar kommunikation om vilket stöd kommunerna kan förvänta sig från nationell och regional nivå samt vad myndighetens och länsstyrelsernas ansvar och roller är.

Nå ut till fler nyanlända föräldrar. Flera kommuner konstaterar att de är särskilt svåra att nå, men att det lyckas när de erbjuder stödet i samband med t ex samhällsorientering eller SFI. Kommunerna arbetar dock inte aktivt med att kulturanpassa stödet. Några erbjuder stöd på andra språk, men generellt översätts inte informationsmaterial eller hemsida.

Få fler föräldrar att slutföra föräldraskapsprogrammen. Flera kommuner har valt program med färre träffar eller skräddarsytt egna program för att öka chansen till fler fullföljda kurser.

4. BEHOV (forts.)

Internetbaserat föräldraskapsstöd. Intresset hos kommunerna är stort, men majoriteten har inte börjat använda sig av den typen av stöd. Kommunerna efterlyser nationellt stöd i ett sådant införande för att spara tid och resurser och för att undvika att varje enskild kommun utformar sin egen variant.

Stöd till föräldrar med särskilda behov. Kommunerna vill ha stöd från nationellt håll för att öka kunskapen om vilket stöd som lämpar sig bäst för separerade föräldrar och föräldrar med långvariga konflikter, föräldrar med placerade barn och föräldrar med funktionsvariation.

5. FRÅGESTÄLLNINGAR

Vilka frågeställningar behöver rätas ut för att etablera ett gemensamt sätt att utveckla och utvärdera arbetet med föräldraskapsstöd?

Hur definierar vi föräldraskapsstöd? Kartläggningen visar att det inte är helt tydligt. Begreppet används på olika sätt och för många olika typer av aktiviteter och kopplat till flera olika aktörer. För att uppföljningar ska kunna bli jämförbara mellan olika kommuner behöver begreppets innebörd tydliggöras.

Vad kännetecknar effektiva arbetssätt? Kommunerna anser sig ha svårt att bedöma om de har tillräcklig kunskap om effektiva arbetssätt, metoder och insatser. Ny kunskap hämtas idag främst från de aktörer som förvaltar de olika föräldraskapsstödsprogrammen och från länsstyrelser. Kommunerna önskar ett ökat nationellt stöd i systematisk inhämtning och implementering av ny kunskap.

Metod

Kartläggningen utgick från den nationella strategin för ett stärkt föräldraskapsstöd, som innefattar tre målområden – ett tillgängligt stöd, ett kunskapsbaserat arbetssätt och en stödjande organisation. Det ställdes även särskilda frågor kring uppföljning och mätning.

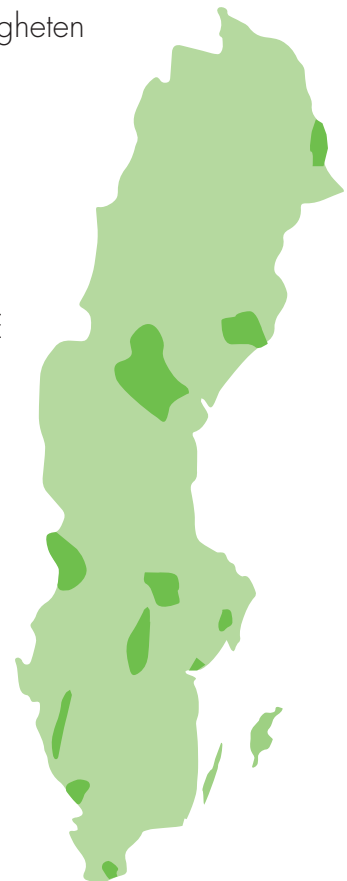
Syftet har varit att hämta in kunskaper om hur kommunerna arbetar i dag samt vilka utmaningar som finns i vidareutvecklingen av arbetet.

I studien valdes 10 kommuner runt om i Sverige ut med hjälp av länsstyrelserna och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Kommunerna skulle vara av olika typ, ha olika stor befolkning, finnas på olika geografiska platser och ha olika förutsättningar för arbetet. Totalt genomfördes 28 intervjuer med tjänstepersoner, både på plats och via telefon eller Skype.

Studien är kvalitativ och ska ge fördjupad kunskap om hur arbetet med föräldraskapsstöd kan se ut på lokal nivå. Slutsatserna gäller därför de studerade kommunerna, och är inte generella för situationen i alla kommuner i Sverige.

Studien genomfördes av PA Consulting på uppdrag av Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) under 2019.

10 DELTAGANDE
KOMMUNER

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd finns för att varje barn har rätt till goda uppväxtvillkor. Våra två huvuduppdrag är att samla och tillgängliggöra den senaste kunskapen för beslutsfattare och yrkesverksamma samt att säkerställa att adoptioner av barn till Sverige sker enligt lag och på ett etiskt godtagbart sätt.

MYNDIGHETEN FÖR
FAMILJERÄTT OCH
FÖRÄLDRASKAPSTÖD

www.mfof.se